

«ΠΑΡΙΑΝΑ ΠΕΡΓΕΛΑ»

Η παράσταση αποτελείται από τρία κωμικά κείμενα: ένα της αρχαιότητας, ένα του 19ου αιώνα και ένα του 20ου

Σκηνή Πρώτη (5'):

«Αχ Τέρεινα»

απόσπασμα του **Αρχιλόχου**, παριανού ποιητή του 7ου πχ. αιώνα
από την επιγραφή του Σωσθένους

off: «...έκανε ο Αρχίλοχος ταξείδια συχνά στη Θάσο συναναστρεφόμενος και μια πόρνη, κόρη εκείνης της φαντασμένης που κορόϊδεψε με τους ιάμβους του λέγοντας: *Τι να τις κάνω λοιπόν τέτοιες αγγαλιές; Να μην προτιμήσω τα σύκα απ τα στυφά τ απίδια; Φεύγοντας λοιπόν από τη Θάσο την πήρε μαζί του και την έκανε γυναίκα του κανονική, όχι παλλακίδα...*»

Σε τραπεζάκι ή σε πάγκο του μπαρ ο καμπαρσέρ, με το πουκάμισο ξεκούμπωτο, να προβάλλουν οι τρίχες και οι χρυσές αλυσίδες στο λαιμό, στο δάχτυλο μεγάλο χρυσό δαχτυλίδι. Απ το ράδιο ακούεται το «Διαζύγιο» του Βαμβακάρη. Ξαναβάζει ούϊσκυ στο ποτήρι απ το μπουκάλι μπροστά του, το ρουφάει, αφαιρείται και ξάφνου ξεσπάει:

«Με χίλιους είχες πάει,
άντρα όμως έχεις έναν: (ούπς, ρέψιμο)
Εμένανε,
που σε στεφανώθηκα
και σ' έβγαλα απ το δρόμο της πουτανιάς.
Αχ βρε Ρίνα, Ρινάκι..
Και τα κουτσούβελα τ' αναγνώρισα,
πατέρας σωστός,
έτσι δα τα σήκωσα στα χέρια μου
μπρος στις μαμές που σε ξεγέννησαν
εφόσον, γεννήθηκαν μες στο στεφάνι το τιμημένο.
Απ το δικό μου το σπέρμα.
Εγώ σε ξανάνειωσα,
που 'σουν σαν τη μούμια
απ τους παριανούς ούλους ξεσκισμένη.
Εφτά χρόνια δεν άγγιξα άλλη γυναίκα
μονάχα για σένα είχα μάτια.
Και μου κουνιέσαι πάλι σαν και τα πρώτα!..
Σαν ξενιτεύτηκα, ε;
σαν ξενιτεύτηκα, δέκα κουφάλες κουβάλησες
μέσα στο σπίτι το δικό μου.
Βάζεις αυτά τα ξετσίπωτα και ξεπορτίζεις κάθε βράδυ
κι ανοίγεις τα σκέλια αβέρτα στους γαμιάδες
Πού θα βρεις μωρή άλλον άντρα να σε πάρει;
Για τράβα απαντώσου με κανα σεριφιώτη βάτραχο,
(απευθυνόμενος στο κοινό:) -αυτοί από φωνή, κούκου-
να δείς τηνε χορταίνεις τη δίψα σου;
Ξυνό θε να σου βγεί το πλάκωμα....»

Σκηνή Δεύτερη (15'):

«Διάλογος μητρός μετά της θυγατρός»
(Σμύρνη 1860),
του **Ιωάννου Τσιγώνια-Ισηγώνη**
εκπαιδευτικού και ποιητή
που γεννήθηκε στο Τσιπίδο (Μάρπησα) της Πάρου το 1820,
μεγάλωσε κι έζησε στη Σμύρνη.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΗΤΡΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΘΥΓΑΤΡΟΣ

Θυγάτηρ

*Κόντεψε, μαμά, κι εφέτος ο χειμώνας ο καϋμένος.
Πόσο χαίρεται η καρδιά μου! Τι καιρός ευλογημένος!
Τώρ' ανοίγουν οι βεγγέρες και το θέατρο κι οι μπάλοι,
γίνονται ντιβερντιμέντα, γίνεται χαρά μεγάλη.
Άντσι όσο καρναβάλι πώς κοντεύει ν' αριβάρη.
Συλλογιόμμαι, η καρδιά μου όλο τρέμει σαν το ψάρι.
Αχ, μαμάκα μου, εφέτος άφ'σε με να ντιβερτίρω,
γιατί μια μαλινκονία ανυπόφερτη πατίρω.*

Μήτηρ

Ναι, κοκκώνα μου, εφέτος και εγώ θα ντιβεροτίρω·
δεν μπορώ πια μεσ' στο σπίτι με τση δούλαις να σουφρίρω.
Μέρα νύχτα στο κεφάλι, κόρη μου, αυτό δε βγαίνει.
Να τζενάρωμαι σαν χήνα μεσ' στο σπίτι μαντρισμένη.
Πότε - πότε στη ζωή μου έρχεται μου να κρεπάρω,
μούρχεται να ξεπορτίσω τ' άγρια βοννά να πάρω.
Καλέ δεσ μασκαριλίκι! Τέτοιαις σαν εμάς κυράδαις
βιζιτάρουννε κουζίναις και ντεπέντσαις και μπουγάδαις,
τέτοια πράγματα, παιδί μου, στη φραντοαίζαις μεριτάρουν,
ας δουλεύουννε σαν σκλάβαις μέρα νύχτα, ας κρεπάρουν.

Θυγάτηρ

Κι αν μανίσουν η φραντοαίζαις;

Μήτηρ

Βγάξω κείνας παίρνω φρέσκαϊς,
η κοκκώνες, κόρη, πρέπει να σκωθούν απ' το κρεββάτι
στο σοφά να ριποζάρουν, όχι δα πολύ, κομμάτι·
κι ύστερω την ντουαλέττα δύω ώραις χρεωστούνε
να ιδούν και με ριπόζο τον καφέ να διπλοπιούνε.
Και σε μαγαζιά να τρέξουν, να ψωνίσουν κρινολίνα
και μποτίνες τση Ευρώπης και τση μόδας καπελίνα
κι απ' το μεσημέρι μία
να γυρίσουν εις το σπήτι, μιάμιση αν ήναι βία·
και αφού ξεσκουμπωθούνε τση φραντοαίζαις να ρωτήσουν
αν ην' έτοιμο το πάντσο στο τραπέζι να καθίσουν,
δύω ώρας πρεσ' απόκο στο τραπέζι ν' αλεγράρουν,
κι ύστερα να σηκωθούνε στο σοφά να ριποζάρουν,
και καφέ φρεσκαλεσμένο να τως φέρουνε να πιούνε,
κι ύστερ' από μια ώρα στον περίπατο να βγούνε·
ώστε που να σκοτεινιάση και στο σπίτι να γυρίσουν
κι εις του καναπέ την κόχη κουρασμέναις να καθίσουν
και αφού ξεκουραστούνε, αν ην' κόρη να καθίση

εις το πιάνο και τραγούδια έμορφα να τραγουδήση.
Κι αν πάλι κάνη κόρτε, εις την πόρτα να καταίβη,
ειδεμή ο γιαβουκλούς της εις την κάμερα ν' αναίβη,
να μιλήσουν καμμιάν ώρα, κι η μαμά τση εις την σάλα
του σπιτιού να ριτσεβέρη φιλικά βίζιτα άλλα
όσο να φωνάξ' η δούλα, εσερβίρανε, ορίστε.
Κοκκωνίτσα και κοκκώνα στο τραπέζι να καθήστε·
και σα φάνε και περάση λίγη ώρα, το φανάρι
το τριφύτιλο ο δούλος εις το χέρι του να πάρη·
εις το θέατρο να πάνε ή εισέ κανένα μπάλο
ή εισέ καμμιά βεγγέρα ή εισέ κανένα άλλο
μέρος, τη νυχτιά με μπάλους και με γέλια να περάσουν
να χορέψουν πόλκες, βάλσια, με τσοι φίλοι να ξεσκάσουν...
Και στση τέσσερης ή πέντε να περάσουν στο σαλόνι
όπου ντίντοι και τούρτες και μπουτίγκες και ζαμπόνι
μπορντά, πόρτες και μαδέραις και σαμπάνιαις και μαρσάλαις
λεμονάδαις και σομάδαις και ετομασσίαις άλλαις
περιμένον τους μουσιούδες, τση κοκκώνες τση κεράδαις,
να τους κάμουν το ονόρε, σα να ήτανε φαγάδες.
Κι από 'κει να σηκωθούνε μια και δυώ και στο κρεββάτι
για να λάβουνε ριπόζο και να κοιμηθούν κομμάτι.
Να ζωή που μεριτάρη η κεράδαις να περνούνε,
όχι μαντρισιμένες πάντα μεσ' στα σπήτια τως να ζούνε,
ως καμπόσαις υπηρέτραις και ανόηταις το κάνουν,
με νοικοκυριά, με δούλοι και με δούλαις χολοσκάνουν,
άλλαις χύνουνε το φως των μέρα - νύκτα ράψε ράψε,
άλλαις κοντοβίσταις μένουν διάβασε και γράψε γράψε
άλλη απ' το κέντημά της το κεφάλι δεν σηκώνει,
άλλη ράφτει ξυλωμένα, καρικώνει και μπαλώνει,
τση δουλειές τση ντάντας άλλαις και της παραμάναις κάνουν,
σαν να λείπουνε η ξέναις τα παιδιά τους να βυζάνουν.
Έκαι με τόσαις τυραγνίαις τα χρυσά περνούνε χρόνια,
βεραμέντε η τοιούταις με τα σάπια τα λεμόνια
πρέπει τως, το μεριτάρουν,
και με κλούβι' αυγά και άλλα τση ξευζέκαις να τση πάρουν.

Θυγάτηρ

Αχ! Μαμά μου
πιο κοντά μου
σας παρακαλώ, ελάτε
ντζόγια μου, αν αγαπάτε
το χρυσό σας στοματάκι
να φιλήσω κομματάκι
οπού πάντα τρέχει μέλι
πάντα την αλήθεια θέλει.

Και σιγούρο τι κερδεύω εις τον κόσμο τον απάνω
σαν παιδεύωμαι σαν σκλάβα, τυραγνιούμαι, χολοσκάνω;
Τα ραψίματα κι η άλλαις η δουλειαίς κι η εργασίαις
η σπονδαίς και τα βιβλία ήναι όλα φλυαρίαις.
Που το σώμα τυραγνούν, το χαλούν, τ' αδυνατίζουν
το κουράζουν και το φθείρουν και τον νονν μας τον σκοτίζουν.
Στην οργή λοιπόν ας πάνε κι η δουλειαίς και το καλό τους
και εκείνοι π' αγαπούνε να σκοτίζουν το μυαλό τους.

(περ. «Νέα Αποθήκη των ωφελίμων και τερπνών γνώσεων»,
εν Σμύρνη, Β' 26, 1 Οκτ. 1860, 30 - 31).

ανθολογημένο από τον Ν.Αλιπράντη στην «Ανθολογία παριανών ποιητών»

Σκηνή Τρίτη (10'):

« Ρίμες του Φουντούκου »
του Γιώργου Τσαντάνη (Φουντούκου), τυφλού εκ γενετής παριανού ψαρά,
χωρατατζή και ριμαδόρου (1877-1960)

Ο Φουντούκος στο κέντρο της σκηνής φωτισμένος με τον προβολέα (πιο πίσω απ τους άλλους), με ναυτική τραγιάσκα και μαγκούρα, πολύ μελαψός, ξερακιανό πρόσωπο που ξάφνου σκάει στο χωρατό. Μιλούν όλοι βαρειά παριανά.

(ΑΥΤΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ)

ΦΟΥΝΤΟΥΚΟΣ: Γιώργης Τσαντάνης λέγουμαι Φραντζίσκο το μπαμπά μου
αλλά δεν βλέπω ο δυστυχής να γράψω τα όνομά μου.
Στην Πάρο ηγεννήθηκα στην Πάρο κατοικάω
αφού το φως μου ήχασα δεν ξέρω που να πάω.
Με το μυαλό μου κάθουμαι τσαι τα τραγούδια λέω
σα θυμηθώ τα μάτια μου, δακρύζω όλο κλαίω..

(ξαφνικά σκάει στα γέλια και διηγείται:)

Είχε το λοιπόν ένας δάσκαλος μιαν αργολάβα¹ τρία χρόνια.
Κατόπιν τα χαλάσανε. Λοιπόν μια μέρα είχε η αργολάβα του
γιορτή τσ' είπε ο δάσκαλος, ο αργολάβος τση, ενός φίλου...

*(«ΣΙΦΝΕΪΚΟ» Η δράση σε 3 διαφορετικά μέρη της σκηνής που φωτίζονται κατά
περίσταση με τον προβολέα)*

ΔΑΣΚΑΛΟΣ: Πάμε να δούμε που χει η αργολάβα μου γιορτή
ΦΙΛΟΣ Δεν πάω, θα με δείρουνε
ΔΑΣΚΑΛΟΣ: Θα πάμε μασκάροι, δε θα ξεμουρωθούμε.

(Δάσκαλος και φίλος μασκαρευόμενοι φεύγουν για τον Αγέρανο της αγαπητικιάς)

ΦΟΥΝΤΟΥΚΟΣ: Ηπήγανε. Η αργολάβα του τον εγνώρισε από το κούνημα.
Έγνεψε αυτή για να χορέψουν οι καλεστές.
Τώρα αρχίζουνε οι ποιητάδες. Λέει πρώτη:

ΑΡΓΟΛΑΒΑ: Εμένα τα τραγούδια μου το γράφουν στο τεφτέρι
τα πέμπουνε στου βουλευτή, στου υπουργού το χέρι.
Βγάλτε λουκούμια τσαι γλυκά, ροσόλια, τσικουλάτες
μα οι μασκάροι πού ρχανε είναι αρτιμενιάτες²
ΔΑΣΚΑΛΟΣ: Δε θέμε τα λουκούμια σου, γλυκά ουδέ ροσόλια
μον θέμε να μας τραγουδας με το γλυκό σου στόμα.

ΑΡΓΟΛΑΒΑ *(θυμωμένη)*:

Μαρ καταραμένε Δάσκαλε βρασμένε με την πίσσα
ήμαθα με τη Δέσποινα σώχει κολλήσει λύσα.
ΔΑΣΚΑΛΟΣ: Καλώς τηνα που μπρόβαλλε η πρώτη αγάπη πω χα
μον έχει ένα ελάττωμα που κατουρά στα ρούχα
ΑΡΓΟΛΑΒΑ: Τι να σου κάνω τσερατά που έχεις το μουλάρι
απόψε θα σε σπούσανε τ' αδέρφια μου στο στελιάρι.
Σαν είσαι ντόμπρος δάσκαλος κάτσε να ξηγηθούμε
κάθησε να γλεντήσουμε, μαζί καφέ να πιούμε
ΔΑΣΚΑΛΟΣ: Έχουμε σπίτι μας καφέ τσ' από την Πόλη τσάϊ.
Τα αηδόني πιά ηπέταξε τσαι σ άλλη πόρτα πάει.
ΑΡΓΟΛΑΒΑ: Εχει αηδόνια ο μπαξές τσαι πιο καλά λαλούνε
τσαι προξενήτρες στη σειρά τσαι με παρακαλούνε.
ΔΑΣΚΑΛΟΣ: Πολύν γκαιρό ηκάμαμε ξέρω την μπρογκοπή σου
Μην μπολογκαναρίζεσαι θα στσίσει το βρακί σου.
ΑΡΓΟΛΑΒΑ: Μπας μοιάζουμε της μάνας σου της μουρφοκαμωμένης;
γη τσ' αδερφής σου της Φλουρής της κουρφογεννημένης;
ΔΑΣΚΑΛΟΣ: Ναι μα η αδερφή μου η Φλωρή δεν ήκαμε στην Πόλη
μονάχα εσύ που ήκαμες σου κάτσανε το μπόλι.
ΑΡΓΟΛΑΒΑ: Με ξέρει ούλη η γειτονιά με ξέρει όλη η χώρα
γιατί σου κακοφάνητσε που σ ήβγαλα στη φόρα;
Να φχαριστάς το βουλευτή το γέρο Προβελέντζα
που σ έχει τώρα δάσκαλο, θε νά σουν για παρτέντζα.
ΔΑΣΚΑΛΟΣ: Τον ψήφιζε ο πατέρας μου σαρανταπέντε έτη
Δεν έπρεπε να μου κανε ένα μικρό ρουσφέτι;

¹ γκόμενα

² απ τον Αρτέμωνα της Σίφνου

ΑΡΓΟΛΑΒΑ: Για κλείσε το το στόμα σου να μη σου πώ τσαι τ άλλα
Ηξέχασες τι σου κανα μες στου Χαρτσά τη σκάλα;
Τι μου κανες βρε τσερατά, κατέβα στην πλαταία
γιατ ήβανες τα αδέρφια μου σε μια μεγάλ ιδέα.

ΦΟΥΝΤΟΥΚΟΣ: Τώρα ήδωσε αυτός τα αλόγου ντου βεργιά
τς ήφυε μην τις φάει... Στη Σίφνο γενήκαν ετούτα δά.. Άντε
ώρα μου..

*κάνει να φύγει χαιρετώντας με το χέρι το κοινό αλλά κάτι θυμάται, σκάει πάλι στο
γέλιο, κοντοστέκεται και αφηγείται:*

ΦΟΥΝΤΟΥΚΟΣ: Άλλο ένα:

*(«ΤΟΥ ΦΛΩΡΟΥ». Πανδαιμόνιο. Δύο στρατόπεδα, από τη μια ο Παντελής ,και η
κόρη του η Φλώραινα κι απ την άλλη ο άντρας της ο Φλώρος, και τα δυό
παληκάρια του κυνηγιούνται τρέχοντας, χτυπιούνται, ουρλιάζουν,
μαλιοτραβιούνται. Υπερβολική παντομίμα, βωβή (χωρίς φωνή), του
περιγραφόμενου απ τους στίχους οικογενειακού καυγά. Ανάμεσά τους ο αφηγητής
Φουντούκος μιλάει απευθυνόμενος προς το κοινό και σχολιάζει με κινήσεις και
γκριμάτσες)*

Τς Αγια ν Ειρήνης το πρωϊ ο Φλώρος με τσι γυιοί του
εδείρανε τον Παντελή απ όξω απ την αυλή του...

Ο Φλώρος με τη Φλώραινα τα δυό μεγάλα κράτη
εκάμανε συβούλιο απάνω στο κρεβάτι.

Η Φλώραινα ηφώναζε:

ΦΛΩΡΑΙΝΑ: Δώσε του δώς του Παντελή τσ'ας πά τσαι το χωράφι

ΦΟΥΝΤΟΥΚΟΣ: Ο Παντελής ήκραζε στο γαμπρό του:

ΠΑΝΤΕΛΗΣ: Α δε σε κάνω γω γαμπρέ ν αδειάζεις τς αποπάτοι

ΦΟΥΝΤΟΥΚΟΣ: Ο Παντελής λέει τώρα στη θυατέρα:

ΠΑΝΤΕΛΗΣ: Δώς του τσαι δώσ'τ, απού μου λές, δε φτάν δα το χωράφι

ΦΟΥΝΤΟΥΚΟΣ: Τσ η θυατέρα ξήκραζε του γονή της:

ΦΛΩΡΑΙΝΑ: Βρε δώς του τς άλλες τόσες

τσ άμα θα π'λήσω τσαι τα'αβγά σου δίνω πεντακόσες.

ΦΟΥΝΤΟΥΚΟΣ : Όταν το Φλώρο τον επαγαίνανε στη φυλακή έλεγε για την
αφεντιά μου:

ΦΛΩΡΟΣ: Μα δα μη με περάσετε από τον Ιορδάνη
γιατί ναι ο στραβάραπας και ρίμα θα μου βγάνει

ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΑ ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ

ώσπου χάνονται οι φωνές βγαίνοντας όλοι μαζί χειροπιαστά απ τη σκηνή:

Φλώρο Φλώρο Φλώρο
θε να πλερώσεις φόρο
σαν πας στον Παρασπόρο

Φλώρο με τσ δ'λειές σου
πεσκέσ' θα πάν οι ελιές σου

Φλώρο μ' τα καμώματά σου
πεσκέσ' θα πάν τα αβγά σου

Φλώρο Φλώρο Φλώρο
θε να πλερώσεις φόρο
σαν πας στον Παρασπόρο

Φλώρο Φλώρο Φλώρο
θε να πλερώσεις φόρο
σαν πας στον Παρασπόρο